

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 330.341.1

Вплив інтенсивності інноваційної діяльності фірм на структуру галузевих ринків

Азьмук Л.А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри стратегії підприємств
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Щербатюк О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри стратегії підприємств
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

У статті окреслено характер взаємозв'язку між стимулами фірм до інноваційної діяльності та типологією ринкових структур, проаналізовано сучасний процес розвитку інноваційного ринку на вітчизняному і світовому рівні, проаналізовано інноваційну активність вітчизняних фірм та обґрунтовано напрямки трансформації внутрішньої політики держави.

Ключові слова: інноваційна активність фірм, структура галузевого ринку, сучасний процес розвитку інновацій, інноваційна активність вітчизняних фірм, антимонопольне регулювання.

Азьмук Л.А., Щербатюк О.М. ВЛИЯНИЕ ИНТЕНСИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИРМ НА СТРУКТУРУ ОТРАСЛЕВЫХ РЫНКОВ

В статье очерчен характер взаимосвязи между стимулами фирм к инновационной деятельности и типологией рыночных структур, проанализирован современный процесс развития инновационного рынка на отечественном и мировом уровне, проанализирована инновационная активность отечественных фирм и обоснованы направления трансформации внутренней политики государства.

Ключевые слова: инновационная активность фирм, структура отраслевого рынка, современный процесс развития инноваций, инновационная активность отечественных фирм, антимонопольное регулирование.

Azmuk L.A., Shcherbatyuk O.M. THE INFLUENCE OF INTENSITY OF FIRMS' INNOVATION ACTIVITY ON THE INDUSTRIAL MARKETS STRUCTURE

The nature of the relationship between the firms' incentives to innovative activity and market structures typology is defined in the article. The current process of innovation in the domestic market and the global level is analyzed, innovative activity of domestic firms is evaluated, and direction of the state domestic policy transformation is demonstrated.

Keywords: firms' innovative activity, industry market structure, current process of innovation, innovation activity of domestic firms, antitrust regulation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі до основних критеріїв рівня економічного розвитку країни відносяться ті, що відображають інноваційну активність підприємницького сектору економіки. Дійсно, інноваційно-активні фірми часто визначають спеціалізацію національного бізнесу і впливають на структурні параметри економіки. Це має визначати конкурентну політику держави та антимонопольне регулювання в аспекті стимулювання таких фірм до активної інноваційної діяльності. Адаже обмеження, накладені на

розвиток національних промислових лідерів, можуть послаблювати їхні конкурентні позиції на світовому ринку.

Традиційною в економічній теорії є точка зору, що впровадженню нових продуктів та технологій перешкоджає монополізація ринків, яка зменшує стимули до інновацій. Проте світовий досвід свідчить, що найактивніше застосовують НДДКР саме крупні корпорації, які мають достатню фінансову базу і можуть дозволити ризиковану інноваційну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питання співвідношення

між структурними чинниками та інноваційною активністю фірм сьогодні є вельми актуальним як на теоретичному, так і практичному рівні, про що свідчить значний пласт робіт, присвячених даній проблематиці. Зокрема, мікро-економічний аналіз особливостей поведінки інноваційно-активної фірми розглядається в рамках економіки галузевих ринків. Питанням, пов'язаним із дослідженням впливу структури ринку на інтенсивність НДДКР, природи інноваційної фірми, перетворення структури економіки на галузевому рівні під впливом зміни технологічних укладів, присвячені роботи С.Б. Авдашевої, М.І. Кам'єна, Н.Л. Шварца, Н.В. Пахомової, А.А. Казьміна, Н.М. Розанової, Ф. Шерера, Д. Росса та багатьох інших авторів. При цьому спеціальної уваги потребує дослідження впливу інноваційної діяльності різногалузевих фірм та їхніх технологічних можливостей на структуру ринків.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою представленої статті є визначення впливу інтенсивності інноваційної активності фірм на галузевий ринок. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- окреслення основних підходів до дослідження взаємозв'язку між типологією ринкових структур і стимулами фірм до інновацій;
- аналіз сучасного процесу розвитку інноваційного ринку на вітчизняному та світовому рівні;
- визначення впливу інноваційної діяльності фірм та їхніх технологічних можливостей на розвиток галузевих ринків;
- аналіз інноваційної активності вітчизняних фірм і обґрунтування напрямків трансформації внутрішньої політики держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інновацій всебічно досліджували економісти різних шкіл та напрямків економічної теорії. Найбільш показові розробки в цьому напрямку являють собою два підходи до дослідження взаємозв'язку між типологією ринкових структур і стимулами фірм до інновацій. Один із них (Д. Бейн, К.Д. Ерроу, Ф. фон Хайек та ін.) ґрунтується на припущенні, що найбільші стимули для реалізації інноваційної діяльності складаються в умовах досконалої конкуренції під впливом інтенсивного суперництва між фірмами; тому монополія як ринкова структура не здатна забезпечити швидкий технологічний прогрес. Іншою є точка зору (Й.А. Шумпетер, П.С. Дасгупта, Д.Ю. Стігліц та

ін.), згідно з якою більш схильними до інновацій є великі фірми. Це пояснюється економією від збільшення масштабу витрат на НДДКР та управління, значними потенційними можливостями по розподілу ризику, що супроводжує інноваційну діяльність, а також перевагами по фінансуванню інновацій.

Сьогодні прийнято вважати, що характер зв'язку між кількістю фірм та їхньою схильністю до інновацій є складним та неоднозначним. Схильність фірм до інновацій залежить від багатьох специфічних властивостей галузі, таких як: можливості розвитку технологій, середня вартість проекту НДДКР, рівень передбачуваності технологічного розвитку, наявність економії від ефектів масштабу та навчання. Також важливі стан попиту, рівень горизонтальної диференціації продукту й стратегічна взаємодія фірм, умови привласнення результатів інноваційної діяльності фірм [1]. Отже, при визначенні ефективності розміру фірми щодо інновацій необхідним є диференційований аналіз галузевих ринків та виокремлення впливу фундаментальних чинників, що сприяють успіху інноваційної активності на конкретних ринках. Якщо у галузі діє економія від масштабу, то зростання кількості фірм призводитиме до гальмування інноваційної діяльності, і, відповідно, прагнення фірм до концентрації має лише підтримуватися антимонопольними органами. Особливо це стосується фірм, які працюють на міжнародних та глобальних ринках [2].

На структуру галузевих ринків впливають, насамперед, продуктові та технологічні інновації, тому що в результаті їх запровадження фірми одержують тривалі конкурентні переваги перед іншими фірмами галузі. Необхідно відзначити, що ці інновації, як правило, захищені патентним законодавством і політикою фірм по захисту інтелектуальної власності, із цієї причини конкурентам їх досить важко скопіювати. У той же час сервісні інновації можуть бути скопійовані досить швидко й без особливих витрат, через що їхній вплив на структуру галузевого ринку є короточасним. Саме тому при аналізі впливу інновацій на галузевий ринок обмежуються переважно аналізом технологічних і продуктових інновацій.

Вивчення зворотного впливу інноваційної активності фірм на тип ринкових структур показало, що в галузях, для яких характерна висока ефективність діяльності по R&D¹ (що вимірювалась через відношення витрат на дослідження та розробки до обсягу продажів), при збільшенні інтенсивності зусиль по

¹ Англomовне позначення терміну "Research & Development", ідентичного акроніму НДДКР.

Таблиця 1

Інноваційна діяльність на деяких високотехнологічних світових ринках

Галузь	Кількість галузевих лідерів	Частка витрат на R&D,%	Частка у світових продажах галузі,%
Виробництво телекомунікаційного обладнання	7 (Nokia, Alcatel-Lucent, Ericsson, Cisco Systems, Motorola, Qualcomm, Nortel Networks)	82,5	77,3
Виробництво комп'ютерного обладнання	6 (Hitachi, Hewlett-Packard, Toshiba тощо)	75,3	67,4
Фармацевтика	18 (Glaxosmithkline, Merck, Pfizer, Johnson&Johnson тощо)	83,5	75,7
Біотехнології	6 (Orbimed, Affymetrix, Agilent Technologies, Amgen, BgMedicine, Biophyacal Corp)	47,1	51,6

Таблиця 2

Частка в світових витратах на дослідження та розробки

Частина світу / Країна	% від світових витрат на R&D							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Америка	39,1	38,8	38,4	34,5	34,0	33,9	31,1	31,1
США	34,7	34,4	34,0	32,06	31,4	31,1	26,4	26,4
Азія	33,6	34,8	35,3	37,0	38,3	39,1	41,2	41,8
Японія	12,6	12,3	12,1	10,5	10,5	10,2	н.д.	н.д.
Китай	11,2	12,3	12,9	15,3	16,5	17,5	19,8	20,4
Індія	2,5	2,9	3,0	2,7	2,7	2,7	н.д.	н.д.
Європа	24,1	23,3	23,2	23,1	22,4	21,7	21,3	21,0
Решта світу	3,1	3,0	3,0	5,4	5,3	5,3	6,4	6,1

Складено за даними Battelle, R&D Magazine. 2014, 2016 Global R&D Funding Forecast [5]

Таблиця 3

Доля витрат на дослідження та розробки, у% до ВВП

Країни	Витрати на дослідження та розробки										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015
Ізраїль	4,29	4,42	4,50	4,84	4,77	4,46	4,40	3,93	4,2	3,9	4,2
Корея	2,68	2,79	3,01	3,21	3,36	3,56	3,74	4,36	4,15	4,4	4,2
Японія	3,17	3,32	3,4	3,44	3,45	3,36	н.д.	3,34	3,49	3,3	3,5
Фінляндія	3,45	3,48	3,48	3,47	3,70	3,92	3,87	3,55	3,46	3,5	3,5
Швеція	3,58	3,56	3,68	3,40	3,70	3,61	3,43	3,41	3,42	3,4	3,4
Німеччина	2,50	2,51	2,54	2,53	2,69	2,82	2,82	2,92	3,01	2,9	3,0
Австрія	2,24	2,46	2,44	2,51	2,67	2,72	2,76	2,85	2,9	2,9	2,9
США	2,55	2,59	2,64	2,70	2,84	2,90	н.д.	2,79	2,79	2,8	2,8
Франція	2,16	2,11	2,11	2,08	2,12	2,26	2,26	2,26	2,29	2,3	2,3
Британія	1,68	1,73	1,75	1,78	1,77	1,85	1,77	1,72	1,73	1,7	1,7
Канада	2,07	2,04	2,00	1,96	1,86	1,92	1,08	1,69	1,63	1,7	1,6

Складено за даними OECD Science and Technology:
Key Tables from OECD 29 Mar 2012 та The Global Innovation Index 2015 [7; 8]

R&D повинен зростати й рівень концентрації продавців. Так, на думку Дж. Саттона, галузі з високим рівнем витрат на R&D не можуть перебувати в стабільному стані, якщо ринок поділяє між собою безліч дрібних фірм (має місце низька концентрація виробників на ринку). Це пояснюється, по-перше, зростаючою віддачею від масштабу, яка характерна для витрат на R&D, і, по-друге, прибутковістю входу на низькоконцентрований ринок для великих фірм.

Цікавим прикладом тестування цієї гіпотези служить дослідження, проведене в 2008 р. Н. Крапом і Й. Штефаном. Автори на прикладі знаннєвого сектору ряду країн ЄС провели оцінку впливу на рівень концентрації показників, що характеризують знаннємісткість галузей. Вони підтвердили гіпотезу, що з підвищенням значення цих параметрів, зростає і рівень концентрації [3]. Крім цього, було окреслено завдання підтвердити, що висока інтенсивність інвестицій у нові знання і технології та пов'язана із ними інноваційна діяльність спричиняють зростання концентрації у наукомістких галузях ЄС, зокрема, у результаті розвитку тісної міжфірмової кооперації та злиттів і поглинань. Отримані результати підтвердили, що з підвищенням наукомісткості у відповідних галузях зростає рівень концентрації, при чому найвищих значень показники наукомісткості набували при помірних рівнях концентрації. Таким чином, була науково обґрунтована необхідність лояльного ставлення держави до підвищення рівня концентрації в інноваційному секторі економіки та в галузях з інтенсивними інвестиціями у НДДКР [4].

Дослідження, що були проведені за даними 1 500 найбільш інноваційно-активних фірм світу за 2003–2007 рр., показали, що для сектору високих технологій форма й характер впливу розміру фірми на витрати на R&D відповідає перевернутій «U-подібній» формі. На практиці для галузей даного сектору характерна як жорстка, так і ослаблена олігополістична структура (табл. 1).

Аналіз сучасного процесу розвитку інновацій передбачає оцінку стану технічного прогресу (табл. 2). За даними Battelle Memorial Institute R&D Magazine, у сучасному світі лідерами в сфері наукового-технічного прогресу стали США, Європейський Союз, Японія та Китай. Згідно доповіді «Глобальний іннова-

ційний індекс 2015²», провідними країнами-інноваторами у світі є Швейцарія, Об'єднане Королівство, Швеція, Нідерланди й США, у той час як Китай, Малайзія, В'єтнам, Індія, Йорданія, Кенія й Уганда входять до групи країн, які вийшли в лідери серед країн з аналогічними економічними показниками.

Рівень технологічного розвитку країн оцінюють за обсягом витрат на дослідження та розробки у% від ВВП. У провідних країнах світу ці витрати становлять 2–3% ВВП, в Ізраїлі, Кореї, Японії, Швеції досягають 3,4–4,5% ВВП (табл. 3).

Як видно з представленої таблиці, лідерами за показником наукомісткості ВВП є Ізраїль та Корея, при чому остання з 2004 р. (за останні 11 років) збільшила свою долю витрат на дослідження та розробки у% до ВВП в 1,5 рази. Високими є доля витрат на НДДКР у Японії, Фінляндії, Швеції. В Україні, за даними Держкомстату, частка загальних асигнувань на наукову діяльність у ВВП становила у 2006 р. – 0,98%, у 2007 р. – 0,93%, у 2008 р. – 0,9%, у 2009 р. – 0,95%, у 2010 р. – 0,9%, у 2011 р. – 0,79%, у 2012 р. – 0,8%, у 2013 р. – 0,81%, у 2014 р. – 0,7% [6].

Не всі галузі однаковою мірою схильні до інноваційної активності. Одні галузі можна оцінити як інноваційно-активні, оскільки тут рівень витрат на дослідження та розробки досить високий, саме вони визначають спеціалізацію країн у сфері НДДКР. В інших галузях інноваційна активність є менш значущою. Так, у Фінляндії та Південній Кореї практично 50% усіх витрат на НДДКР припадає на телекомунікаційний сектор; більше ніж 25% НДДКР Великобританії й Данії становить фармацевтичний сектор; спеціалізацією Німеччини та Чехії у сфері НДДКР є галузь автомобілебудування; Ірландія й США значну частку витрат на НДДКР направляють на виробництво медичних приладів, точних і оптичних інструментів (табл. 4).

Дійсно, існує суттєва різниця між наукомісткими та традиційними ринками. У деяких дослідженнях такий фактор, як технологічні можливості галузевих ринків, був включений у пояснення розбіжностей у використанні ресурсів для інновацій. Ф. Шерер на основі ресурсів, які використовувалися, розподілив всі галузеві ринки на такі класи: загальні та механічні, електротехнічні, хімічні і традиційні,

² Глобальний інноваційний індекс є спільною публікацією Корнельського університету, школи бізнесу INSEAD і Всесвітньої організації інтелектуальної власності та містить огляд 141 країни за 79 індикаторами, що відображають їх інноваційний потенціал.

і дійшов висновку, що технологічні можливості дійсно мали значення [2].

Підтримка науково-технічного розвитку країн реалізується через забезпечення значними фінансовими коштами пріоритетних галузей. Світовими лідерами за обсягами фінансування НДДКР стали США, Японія, Німеччина, Великобританія, Франція тощо (табл. 5).

Дані наведеної таблиці свідчать, що, за незначним винятком, компанії, які включені у топ-20 світових лідерів за обсягами фінансування, збільшують свої витрати на дослідження та розробки. Хоча темп збільшення витрат на R&D скоротився, на долю найбільших компаній припадає лівова частка від загальних витрат на R&D. В цілому, перелік компаній у списку топ-20 залишається майже незмінним протягом останніх 10 років. Так, тринадцять компаній включають в наведений список щороку: Glaxo Smith Kline, Honda, IBM, Intel, Johnson&Johnson, Microsoft, Novartis, Компанія Pfizer, Roche, Samsung, Sanofi, Toyota и Volkswagen. Перші п'ять позицій другий рік поспіль отримують Volkswagen, Samsung, Intel, Microsoft та Roche.

Вплив інновацій на розвиток галузевих ринків у трансформаційних економіках має власну

специфіку. Н.С. Сайфієвою досліджено вплив інновацій на розвиток ключових галузей економіки Росії та отримано такі висновки: найкращі фінансово-економічні показники мають висококонцентровані галузі; стійке економічне зростання у галузях не завжди пов'язане з інноваційною діяльністю; відносно низька рентабельність інноваційних заходів з боку фірм пояснюється значним терміном їх окупності, високою вартістю інноваційних технологій, низьким рівнем науково-технічної бази на підприємствах, відсутністю власних НДДКР навіть на великих фірмах [2].

Рівень інноваційної активності вітчизняних фірм є надзвичайно низьким (табл. 6).

Основними причинами цього виділено такі [11; 12]:

- нестабільність системи державного регулювання економіки та прав власності;
- високий рівень монополізації галузевих ринків;
- епізодичність дій уряду щодо стимулювання інновацій;
- нестача фінансових ресурсів у поєднанні з нестабільним рівнем попиту на продукцію фірм тощо.

Сьогодні в Україні інноваційна діяльність у технологічній сфері здійснюється переважно

Таблиця 4

Галузева структура витрат на НДДКР деяких країн, %

Країни	Автомобілебудування	Телекомунікаційне устаткування	Медичні прилади, точні й оптичні інструменти	Фармацевтичні препарати	Офісне й комп'ютерне устаткування	Сектор послуг
США	4,6	12,5	9,5	15,9	3,3	32,3
Японія	16,0	16,8	5,0	10,0	3,7	11,2
Німеччина	32,8	7,1	7,1	7,4	1,5	10,3
Франція	17,6	10,9	6,3	13,8	0,7	9,5
Південна Корея	12,5	45,1	2,5	2,4	0,7	9,4
Великобританія	5,3	5,3	3,1	27,6	0,2	23,2
Канада	3,9	16,6	1,5	8,7	2,4	35,8
Швеція	18,5	21,6	5,4	12,5	1,0	15,3
Нідерланди	2,5	19,9	3,1	8,6	1,6	23,4
Австралія	5,3	1,8	3,5	2,4	0,4	40,5
Фінляндія	0,3	50,5	2,4	4,0	0,1	18,0
Данія	0,2	4,1	6,7	28,8	0,4	33,5
Чехія	24,7	2,8	6,2	3,6	0,2	32,2
Ірландія	0,3	12,6	9,3	20,2	5,8	32,9

Складено за даними OECD Stat. Industry and Services [9]

Таблиця 5

Світові лідери за обсягами фінансування НДДКР [10]

Компанія	Сектор	Обсяги фінансування НДДКР					
		2014 р. (млрд. дол. США)	Зміна до 2013 р., у%	У% до про- дажу	2015 р. (млрд. дол. США)	Зміна до 2014 р., у%	У% до про- дажу
Volkswagen (Німеччина)	Автомобіле- будування	13,5	18,9	5,2	15,3	13	5,7
Samsung (Південна Корея)	Електроніка	13,4	28,0	6,4	14,1	5	7,2
Intel (США)	Електроніка	10,6	4,6	20,1	11,5	9	20,6
Microsoft (США)	Програмне забезпечення	10,4	6,1	13,4	11,4	9	13,1
Roche Holdings (Швейцарія)	Фармацевтика	10,0	-1,8	19,8	10,8	8	20,8
Novartis	Фармацевтика	9,9	5,6	17	9,1	-8	17,3
Toyota Motor (Японія)	Автомобіле- будування	9,1	-7,0	3,5	9,2	1	3,7
Johnson&Johnson (США)	Фармацевтика	8,2	6,8	11,5	8,5	4	11,4
Google	Програмування, інтернет	8,0	17,1	13,3	9,8	24	14,9
Merck &Co	Фармацевтика	7,5	-8,1	17,0	7,2	-4	17,0
General Motors (США)	Автомобіле- будування	7,2	-2,3	4,6	7,4	3	4,7
Pfizer (США)	Фармацевтика	6,7	-15,1	12,9	8,4	26	16,9
Amazon	Програмування, інтернет	6,6	43,8	8,8	9,3	41	10,4
Ford Motor (США)	Автомобіле- будування	6,4	16,4	4,4	6,9	8	4,8
Sanofi-Aventis (Франція)	Фармацевтика	6,3	0,1	14,5	6,4	1	14,1
Glaxo Smith Kline (Велико-британія)	Фармацевтика	6,1	-2,4	14,8	5,7	-7	15,0

Таблиця 6

Інноваційна активність вітчизняних фірм

Показник	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1. Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	13,0	12,8	13,8	16,2	17,4	16,8	16,1
2. Загальна сума витрат фірм на інновації, млн. грн.	11 994,2	7 949,9	8 045,5	14 333,9	11 480,6	9 562,6	7 695,9
у т.ч. за напрямками: дослідження і розробки	1 243,6	846,7	996,4	1 079,9	1 196,3	1 638,5	1 754,6
придбання нових технологій	421,8	115,9	141,6	324,7	47,0	87,0	47,2
придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	7 664,8	4 974,7	5 051,7	10 489,1	8 051,8	5 546,3	5 115,3
інші витрати	2 664,0	2 012,6	1 855,8	2 440,2	2 185,5	2 290,9	778,8

Складено за даними Держкомстату України [6]

на промислових підприємствах. За даними таблиці 7, на вітчизняних фірмах кількість впровадження нових технологічних процесів та освоєння виробництва нових видів продукції збільшується, проте такі обсяги інноваційних процесів є далекими від європейських стандартів.

Вища інноваційна активність характерна в основному для великих фірм, що мають можливості використання оборотних коштів для реалізації технологічних інновацій. Водночас, фірми середнього розміру легше мінімізують витрати і регулюють чисельність, домагаючись адекватного обсягу завантаження потужностей. За галузевою приналежністю, найвищою інноваційною активністю характеризуються фірми машинобудівної та металообробної галузей: їх рейтинг за інноваційною активністю залишається незмінним протягом

останніх років [13]. Для даних галузей вітчизняної економіки характерна наявність олігополітичних структур.

Розподіл вітчизняних фірм-інноваторів за результатами впливу інноваційної діяльності на їхній розвиток представлено в таблиці 8 [12]. Отже, інноваційні процеси позитивно впливають на економічні показники діяльності фірм. Так, більше 70% вітчизняних фірм, що впроваджували інновації, розширили ринки збуту; близько 27% фірм замінили застарілу продукцію новими її видами; більше 43% знизили матеріало- та енергомісткість продукції; 35% впровадили нові технології, направлені на охорону навколишнього середовища.

До основних напрямків стимулювання інноваційної діяльності у вітчизняній промисловості віднесено такі [11; 12]: створення

Таблиця 7
Впровадження інновацій на вітчизняних промислових підприємствах

Показник	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1. Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	10,8	10,7	11,5	12,8	13,6	13,6	12,1
2. Впроваджено нових технологічних процесів, од.	1 647	1 893	2 043	2 510	2 188	1 576	1 743
3. Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	2 446	2 685	2 408	3 238	3 403	3 138	3 661
4. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промисловості, %	5,9	4,8	3,8	3,8	3,3	3,3	2,5

Таблиця 8
Розподіл вітчизняних фірм за видами інноваційної діяльності

Вид інноваційної діяльності	Всього фірм	У% до кількості інноваційно-активних фірм
1. Заміна знятої з виробництва застарілої продукції	398	26,6
2. Розширення асортименту продукції	1 152	77,0
3. Збереження і розширення традиційних ринків збуту	907	60,6
4. Створення нових ринків збуту в Україні	685	45,8
5. Створення нових ринків збуту за межами України	436	29,1
6. Забезпечення відповідності сучасним правилам і стандартам	736	49,2
7. Підвищення гнучкості виробництва	575	38,4
8. Зростання виробничих потужностей	544	36,4
9. Скорочення витрат на заробітну плату	160	10,7
10. Скорочення матеріальних витрат	291	19,5
11. Скорочення енергетичних витрат	350	23,4
12. Зниження забруднення навколишнього середовища	432	28,9
13. Поліпшення умов праці	553	37,0

та розвиток інноваційної інфраструктури на загальнодержавному та регіональному рівні (бізнес-інкубаторів, технопарків, центрів трансферу технологій); розвиток та посилення дії фінансово-кредитних інститутів, що забезпечують безперервність фінансування інноваційних проектів (венчурних компаній, інноваційних фондів); активізація міжнародного наукового і науково-технічного співробітництва; законодавчі зміни у галузі інноваційної діяльності щодо пільг і стимулів (зниження податків до фірм-інноваторів) тощо.

Висновки з цього дослідження. Таким чином, врахування впливу інноваційної активності фірм на галузевий ринок має здійснюватись при формуванні ефективної конкурентної політики вітчизняних галузей промисловості. Зокрема, додатковим стимулом інноваційної активності вітчизняних фірм може виступати лояльніше ставлення держави до зростання концентрації у наукомістких галузях та введення диференційованих значень домінування фірм для різних галузей з урахуванням технологічних умов і рівня інтенсивності інноваційної діяльності фірм.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ляшенко О.М., Бойко З.М. Підхід до дослідження впливу структури галузевого ринку на інноваційну активність підприємств / О.М. Ляшенко, З.М. Бойко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stattionline.org.ua/ekonom/34/2455-pidxid-do-doslidzhennya-vplivu-strukturi-galuzevogo-rinku-na-innovacijnu-aktivnist-pidpriyemstv.html>
2. Ігнатюк А.І. Галузеві ринки та інновації / А.І. Ігнатюк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2009_20/Zb20_12.pdf
3. Пахомова Н.В., Казьмин А.А. Структура рынка, технологические возможности и инновационная активность: что важно учесть при модернизации конкурентной политики / Н.В. Пахомова, А.А. Казьмин // Проблемы современной экономики, 2009. – № 2(30), – С. 111–115.
4. Ляшенко О.М., Бойко З.М. Підхід до дослідження впливу структури галузевого ринку на інноваційну активність підприємств / О.М. Ляшенко, З.М. Бойко – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stattionline.org.ua/ekonom/34/2455-pidxid-do-doslidzhennya-vplivu-strukturi-galuzevogo-rinku-na-innovacijnu-aktivnist-pidpriyemstv.html>
5. 2014 Global R&D Funding Forecast. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.battelle.org/docs/tpp/2014_global_rd_funding_forecast.pdf
6. Державний комітет статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. OECD ilibrary. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd-ilibrary.org/>
8. The Global Innovation Index.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.globalinnovationindex.org/The Global Innovation Index](http://www.globalinnovationindex.org/The%20Global%20Innovation%20Index)
9. OECD Statistics. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://stats.oecd.org>
10. Jaruzelski B., Staack V., Goehle B. The Global Innovation 1000: Proven Paths to Innovation Success / B. Jaruzelski, V. Staack, B. Goehle. //Strategy +business. – 2014. – Issue 77. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.strategy-business.com/article/00295?gko=b91bb>
11. Сидорчук І.П. Оцінка сучасного стану інноваційного розвитку промислових підприємств України / І.П. Сидорчук. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/44.pdf>
12. Андрюшко А.К. Дослідження сучасного стану та розвитку інноваційної активності підприємств України / А.К. Андрюшко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2712>
13. Чинники активізації інноваційної діяльності підприємства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1024/>